

Αρείου Πάγου: 1784/01, Τμήμα Β1
Πηγή: Ε.Ν.Δ 29/01 σελ. 433, Δ/ΝΗ 2002/1353

ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ

Συμβιβασμός ενώπιον Ειρηνοδίκη σε αξιώσεις από ναυτεργατικό ατύχημα. Ακύρωση κατ' άρθρ. 872 ΑΚ άλλως κατ' άρθρ. 140-141 ΑΚ.

Επιτρεπτή η επίλυση με συμβιβασμό των διαφορών του εργαζόμενου που προκύπτουν από δικαιώματά του που πηγάζουν από διατάξεις αναγκαστικού δικαίου. Δεν αντιβαίνει ο συμβιβασμός στη δημόσιας τάξης διάταξη του άρθρ. 679 ΑΚ και σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος στο άρθρ. 14 του κν. 551/1915, εφόσον υπάρχει σοβαρή αμφισβήτηση ή αβεβαιότητα είτε σε σχέση με τις νομικές και πραγματικές προϋποθέσεις είτε ως προς την έννοια των δικαιωμάτων αυτών και η οποία επιλύεται με αμοιβαίες υποχωρήσεις.

Ο συμβιβασμός μπορεί να ακυρωθεί εφόσον αφενός τα γεγονότα, τα οποία αποτέλεσαν τη βάση του δεν αληθεύουν δηλ. υφίσταται πλάνη σχετικά με τα περιστατικά, τα κείμενα εκτός συμβιβασμού που συνιστούν το δικαιοπρακτικό θεμέλιο αυτού και αποτελούν τη βέβαιη κατάσταση πραγμάτων με βάση την οποία τα μέρη προέβησαν στο συμβιβασμό, και αφετέρου η έριδα ή αβεβαιότητα δεν θα γεννιόταν αν και οι δύο συμβαλλόμενοι γνώριζαν την πραγματική κατάσταση δηλ. η πλάνη σχετικά με τη συνδρομή των γεγονότων που αποτέλεσαν τη βάση του συμβιβασμού πρέπει να είναι κοινή σε όλους τους συμβαλλόμενους. Επιπλέον ο συμβιβασμός ως σύμβαση μπορεί να προσβληθεί ως ακυρώσιμος λόγω πλάνης κατ' άρθρ. 140-141 ΑΚ

Τραυματισμός ναύτη κατά την εκτέλεση εντολής για ανέλκυση κάβου του πλοίου. Κατά την προσπάθειά του αυτή αισθάνθηκε δυνατό τράβηγμα στο δεξί του ώμο ενώ το χέρι του έμεινε λυγισμένο και άκαμπτο.

Διάγνωση μετατραυματικής φλεβοθρόμβωση δεξιού άνω άκρου με απόφραξη δεξιάς υποκλειδίου φλεβός. Ειδική ιατροφαρμακευτική αγωγή για χρονικό διάστημα πέντε (5) μηνών οπότε και διαπιστώθηκε ότι ήταν πάλι ικανός για εργασία. Κατάρτιση δικαστικού συμβιβασμού για τις αξιώσεις του ναυτικού λόγω της πρόσκαιρης ολικής ανικανότητάς του για εργασία. Μετά την κατάρτιση του συμβιβασμού ο ναυτικός συνέχισε να πονά και να αδυνατεί να χρησιμοποιήσει το δεξί του χέρι. Διαπιστώθηκε από την Ανωτάτη Υγειονομική Επιτροπή Ναυτικού ότι ήταν ανίκανος για τη συνέχιση άσκησης του ναυτικού επαγγέλματος και του απονεμήθηκε από το ΝΑΤ σύνταξη λόγω ολικής και διαρκούς ανικανότητας για εργασία.

Πλάνη ως προς τα περιστατικά, τα οποία αποτέλεσαν τη βάση του συμβιβασμού δηλ. ότι ο ναυτικός ήταν υγιής κατά την κατάρτιση του συμβιβασμού και ότι η συνεπεία του ατυχήματος ανικανότητά του προς εργασία ήταν πρόσκαιρη. Η πλάνη αυτή αφορά και τα δύο συμβληθέντα μέρη αφού η κατάρτιση του συμβιβασμού δε θα γινόταν αν και τα δύο μέρη γνώριζαν την πραγματική κατάσταση δηλ. την ολική και διαρκή ανικανότητα του ναυτικού για εργασία. Επιπλέον η πλάνη αυτή ήταν ουσιώδης διότι αναφερόταν σε σημείο μεγάλης σπουδαιότητας για την όλη δικαιοπραξία του συμβιβασμού. Ακύρωση συμβιβασμού κατ' άρθρ. 872 ΑΚ άλλως κατ' άρθρ. 140-141 ΑΚ.

Προεδρεύων: ΕΥ. ΠΕΡΛΙΓΚΑΣ

Εισηγητής: Χ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Δικηγόροι: Θ. Σταυριανός, Αγ. Σουμέλας

Επειδή κατά το άρθρο 553 παρ. 1 και 2 του ΚΠολΔ με το ένδικο μέσο της αναίρεσης προσβάλλονται μόνον οι οριστικές αποφάσεις εφ' όσον έχουν καταστεί τελεσίδικες οι δε μη οριστικές προσβάλλονται μόνον μαζί με την οριστικής απόφαση. Οριστικές αποφάσεις είναι εκείνες που επιλύουν οριστικώς τη διαφορά και δέχονται ή απορρίπτουν ολικώς ή μερικώς την αγωγή ή ανταγωγή. Εξ άλλου μη οριστική είναι και η απόφαση του Εφετείου η οποία κατά παραδοχή λόγου εφέσεως εξαφανίζει την πρωτόδικη απόφαση και αναπέμπει αυτήν κατ' άρθρο 535 παρ. 1 ΚΠολΔ στο δικαστήριο που την εξέδωσε, το οποίο δεν έχει αποφανθεί για την ουσία της υποθέσεως. Η απόφαση αυτή υπόκειται κατά τα ανωτέρω σε αναίρεση μόνον μαζί με την οριστική απόφαση του Εφετείου. Επομένως είναι παραδεκτή η υπό κρίσιν

αίτηση αναιρέσεως και κατά το μέρος που στρέφεται κατά της υπ' αριθ. 485/98 αποφάσεως του Εφετείου Πειραιώς που εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση που είχε απορρίψει την αγωγή του αναιρεσιβλήτου ως μη νόμιμη και αφού έκρινε ότι είναι νόμιμη ως προς όλες τις βάσεις της την ανέπεμψε στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο για κατ' ουσία έρευνα, εφ' όσον μ' αυτήν προσβάλλεται και η οριστική απόφαση του Εφετείου που εκδόθηκε επί της αγωγής του αναιρεσιβλήτου.

Κατά το άρθρο 871 ΑΚ με τη σύμβαση του συμβιβασμού οι συμβαλλόμενοι διαλύουν με αμοιβαίες υποχωρήσεις την έριδα ή αβεβαιότητα για υφισταμένη έννομης σχέσης αρκεί το αντικείμενο της σύμβασης αυτής να μην έχει εξαιρεθεί από την ιδιωτική πρωτοβουλία, διότι τότε η σύμβαση του συμψηφισμού θεωρείται ως μη γενομένη. Ειδικά για τα δικαιώματα του εργαζομένου που πηγάζουν από διατάξεις αναγκαστικού δικαίου γίνεται δεκτό ότι επιτρέπεται η επίλυση και των διαφορών αυτών με συμβιβασμό, όπου όμως υπάρχει σοβαρή αμφισβήτηση ή αβεβαιότητα είτε σε σχέση με τις νομικές και πραγματικές προϋποθέσεις είτε ως προς την έννοια των δικαιωμάτων αυτών και με αμοιβαίες υποχωρήσεις επιλύονται αυτές οπότε δεν αντιβαίνει ο συμβιβασμός στη δημοσίας τάξεως διάταξη του άρθρου 679 ΑΚ και σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος στο άρθρο 14 του ν. 551/1915. Ο συμβιβασμός μπορεί να ακυρωθεί σύμφωνα με το άρθρο 872 ΑΚ εφ' όσον, αφ' ενός μεν τα γεγονότα τα οποία κατά το περιεχόμενο της σύμβασης αποτέλεσαν τη βάση του δεν αληθεύουν, ήτοι υφίσταται πλάνη όχι ως προς τα γεγονότα εκείνα για τα οποία υπήρχε η έριδα ή η αβεβαιότητα την οποία σκοπούσε να άρει ο συμβιβασμός αλλά σχετικά με τα περιστατικά τα κείμενα εκτός συμβιβασμού τα οποία συνιστούν το δικαιοπρακτικό θεμέλιο αυτού, αποτελούν δε τη βέβαιη κατάσταση πραγμάτων με βάση την οποία τα μέρη προέβησαν στο συμβιβασμό και αφ' ετέρου ότι η έριδα ή αβεβαιότητα δεν θα γεννιόταν αν οι συμβαλλόμενοι και όχι μόνον ο ένας απ' αυτούς γνώριζαν την πραγματική κατάσταση ήτοι η πλάνη, αναφορικά με την συνδρομή των γεγονότων τα οποία αποτέλεσαν τη βάση του συμβιβασμού, πρέπει να είναι κοινή σε όλους τους συμβαλλομένους. Εξ άλλου ο συμβιβασμός ως σύμβαση μπορεί να προσβληθεί ως ακυρώσιμος λόγω πλάνης (άρθρα 140-141 ΑΚ).

Στην προκείμενη περίπτωση το Εφετείο δέχτηκε ότι ο αναιρεσίβλητος ναυτολογήθηκε ως ναύτης στις 3/10/1994 στο υπό ελληνική σημαία δ/π. "Γ" 357.130 T.DW, πλοιοκτησίας της πρώτης αναιρεσειούσας, αντιπρόσωπος της οποίας στην Ελλάδα ήταν η δεύτερη αναιρεσίβλητη, που κατάρτισε τη σύμβαση ναυτικής εργασίας, με τον αναιρεσειόντα και εκπρόσωπός της ο τρίτος αναιρεσίβλητος. Η ναυτολόγηση του έγινε στο λιμάνι Loop της Ν. Ορλεάνης Η.Π.Α, με τις προβλεπόμενες από την οικεία Σ.Σ.Ν.Ε. για τα ποντοπόρα πλοία αποδοχές και εργάστηκε στο πλοίο αυτό μέχρι τις 14-7-1995 που απολύθηκε στο λιμάνι Fujairah λόγω εργατικού ατυχήματος που έλαβε χώρα στις 4-7-1995 ενώ το πλοίο έπλεε προς το ανωτέρω λιμάνι. Ειδικότερα ο αναιρεσίβλητος έλαβε εντολή να ανελκύσει ένα κάβο του πλοίου. Κατά την προσπάθειά του αυτή αισθάνθηκε ένα δυνατό τράβηγμα στο δεξιό του ώμο και το δεξί του χέρι έμεινε λυγισμένο και άκαμπτο και έκτοτε δεν μπορούσε να χρησιμοποιεί το χέρι αυτό. Μετά την απόλυσή του παλιννοστήθηκε στον Πειραιά και εξετάστηκε από γιατρούς της πλοιοκτήτριας εταιρείας και νοσηλεύτηκε στην κλινική από 18-7-1995 έως 3-8-1995 με τη διάγνωση ότι είχε υποστεί "μετατραυματική φλεβοθρόμβωση δεξιού άνω άκρου με απόφραξη δεξιάς υποκλειδίου φλεβός". Μετά την έξοδό του από την πιο πάνω κλινική ακολούθησε, κατά σύσταση των θεραπόντων ιατρών, ειδική ιατροφαρμακευτική αγωγή μέχρι τις 16-1-1996, οπότε εξετάστηκε από το γιατρό της ασφαλιστικής εταιρείας της πλοιοκτήτριας "Γ.Ρ." ο οποίος διαπίστωσε ότι ήταν ικανός προς εργασία. Ο τραυματισμός του αναιρεσιβλήτου είχε το χαρακτήρα εργατικού ατυχήματος κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 1 ν. 551/1915 που έχει εφαρμογή και επί ναυτικής εργασίας (άρθρ. 66 παρ. 6 Κ.Ι.Ν.Δ.). Με βάση τα πιο πάνω περιστατικά που είχαν λάβει χώραν μέχρι και τις 16-1-1996 προέκυπτε ότι ο αναιρεσίβλητος συνεπεία του πιο πάνω τραυματισμού του είχε καταστεί πρόσκαιρα (μέχρι 16-1-1996) ολικά ανίκανος προς εργασία. Με θεμέλιο τις διαπιστώσεις αυτές ο αναιρεσίβλητος κατάρτισε με την πρώτη αναιρεσίβλητη στις 18-1-1996 ενώπιον του Ειρηνοδίκη Πειραιώς το υπ' αριθ. ...πρακτικό συμβιβασμού σε εκτέλεση του οποίου καταβλήθηκε στον αναιρεσίβλητο το συνολικό ποσό των δραχμών 2.715.647 αναλυόμενο ως εξής α) δραχμές 1.939.647 αποζημίωση ν. 515/15 λόγω ολικής προσωρινής ανικανότητας προς εργασία. Β) δραχμές 717.592 για μισθούς ασθενείας τεσσάρων μηνών και γ) 58.500

δραχμές για έξοδα συναφή προς τη νοσηλεία του. Μετά την κατάρτιση του συμβιβασμού ο αναιρεσίβλητος συνέχισε να πονά και να αδυνατεί να χρησιμοποιήσει το δεξί του χέρι και απευθύνθηκε στην Ανωτάτη Υγειονομική Επιτροπή Ναυτικού (Α.Ν.Υ.Ε.) η οποία, μετά από εξέταση του αναιρεσείοντος από τον Αντιπλοίαρχο Αγγειοχειρουργό Μ.Δ. ο οποίος διαπίστωσε "μετατραυματική θρόμβωση της δεξιάς υποκλειδίου φλεβός προ δε καμίνου περίπου και ότι δεν έχει γίνει επανακαναλοποίηση και η αναστροφή του αίματος γίνεται από παράπλευρη κυκλοφορία και εξέτασή του και απ' αυτήν, έκρινε στις 17-5-1996 ότι είναι ανίκανος για τη συνέχιση άσκησης του ναυτικού επαγγέλματος και στη συνέχεια με την υπ' αριθ. ...απόφαση του Διευθυντή Παροχών του Ν.Α.Τ. απονεμήθηκε στον αναιρεσίβλητο σύνταξη λόγω ολικής και διαρκούς ανικανότητας για εργασία. Με βάση τα ανωτέρω περιστατικά το Εφετείο δέχτηκε περαιτέρω ότι η ανικανότητα προς εργασία του αναιρεσιβλήτου προκλήθηκε από το ατύχημα της 14/7/1995 και εξ αιτίας της προαναφερθείσας παθήσεως αυτού η οποία εμφανίστηκε το πρώτον κατά την ημερομηνία αυτή και τον κατέστησε εξ αρχής ολικώς και διαρκώς ανίκανο προς εργασία. Η ανικανότητα δε αυτή δεν οφείλεται σε άλλα μεταγενέστερα αίτια τα οποία επιδείνωσαν την υπάρχουσα κατάσταση. Περαιτέρω συνεχίζει το Εφετείο από το περιεχόμενο της συμβάσεως συμβιβασμού που περιέχεται στο υπ' αριθ. ...Πρακτικό συμβιβασμού που καταρτίστηκε από τους διαδίκους ενώπιον του Ειρηνοδίκη Πειραιώς τα περιστατικά που αποτέλεσαν τη βάση του συμβιβασμού είναι τα εξής: α) η ναυτολόγηση του αναιρεσιβλήτου (ενάγοντος) ως ναύτη στο πλοίο της πρώτης εναγομένης με τις αναφερόμενες στο πρακτικό αποδοχές, β) ο τραυματισμός του αναιρεσιβλήτου (ενάγοντος) επί του πλοίου στις 4/7/1995 υπό τις αναφερόμενες πιο πάνω συνθήκες και η γενόμενη συνεπεία αυτού απόλυσή του στις 14/7/1995, γ) η συνεπεία του τραυματισμού αυτού νοσηλεία και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη μέχρι 16/1/1995 με τη διάγνωση ότι είχε υποστεί "μετατραυματική φλεβοθρόμβωση, δεξιού άνω άκρου με απόφραξη δεξ. υποκλειδίου", και δ) η ιατρική εξέταση του αναιρεσιβλήτου (ενάγοντος) στις 16/1/1996 κατά την οποία "βρέθηκε εντελώς υγιής και ικανός προς εργασία". Κατόπιν αυτού ο αναιρεσίβλητος δήλωσε ότι δικαιούται, πλην άλλων, και αποζημίωση σύμφωνα με τον ν. 551/15, το ποσό της οποίας υπελόγησε με βάση την ολική πρόσκαιρη ανικανότητά του προς εργασία, ήτοι μέχρι και την πιο πάνω ημερομηνία, δηλαδή 6 μηνών και 2 ημερών. Όλα τα περιστατικά αυτά έγιναν από κοινού αποδεκτά από τους συμβαλλομένους. Η μοναδική ρητή επιφύλαξη που υπήρξε ήταν της αναιρεσείουσας πλοιοκτήτριας ως προς τον υπολογισμό της αποζημιώσεως του ενάγοντος καθόσον, όπως υποστήριξε: "στις πάγιες αποδοχές του δεν θα έπρεπε να υπολογισθούν οι έξτρα αποδοχές του". Το ζήτημα αυτό ήταν και το μόνο το οποίο αποτέλεσε την έριδα μεταξύ των διαδίκων, ως προς το οποίο ο Ειρηνοδίκης προσπάθησε να συμβιβάσει τους διαδίκους. Ουδεμία άλλη έρις ή αμφισβήτηση υπήρξε και ειδικότερα ως προς την έκταση κατά τα λοιπά της απαιτήσεως του αναιρεσιβλήτου ή ως προς το ποσοστό της ανικανότητάς του προς εργασία. Τέλος δέχτηκε το Εφετείο ότι τα ανωτέρω περιστατικά τα οποία αποτέλεσαν τη βάση του συμβιβασμού ήτοι ότι ο αναιρεσίβλητος ήταν υγιής κατά την κατάρτιση του συμβιβασμού και ότι η συνεπεία του ατυχήματος ανικανότητά του προς εργασία ήταν πρόσκαιρη δεν ήσαν αληθή αφού η ανικανότητά του ήταν διαρκής. Υπήρξε δηλαδή πλάνη ως προς τα στοιχεία αυτά τα οποία ήσαν εκτός συμβιβασμού και συνιστούσαν δικαιοπρακτικό θεμέλιο αυτού. Η πλάνη δε αυτή αφορά και τα δύο συμβληθέντα μέρη αφού η κατάρτιση του συμβιβασμού αυτού δεν θα γίνονταν αν και τα δύο μέρη γνώριζαν την πραγματική κατάσταση δηλαδή την ολική και διαρκή ανικανότητα του αναιρεσιβλήτου για εργασία. Ακόμη δέχτηκε το Εφετείο ότι η δήλωση του αναιρεσιβλήτου κατά την κατάρτιση του συμβιβασμού δεν συμφωνούσε με τη βούλησή του, αφού τότε πίστευε ότι η προς εργασία ανικανότητά του είχε παύσει από 16/1/1996, η πλάνη του δε αυτή ήταν ουσιώδης, διότι αναφερόταν σε σημείο τέτοιας σπουδαιότητας για την όλη δικαιοπραξία του συμβιβασμού, του οποίου απετέλεσε τη βάση, ώστε αν γνώριζε την πραγματική κατάσταση του χεριού του δε θα επιχειρούσε το συμβιβασμό, δεχόμενος υποπολλαπλάσια εκείνων που edικαιούτο. Με βάση τ' ανωτέρω περιστατικά το Εφετείο έκρινε ότι ο ανωτέρω μεταξύ των διαδίκων συμβιβασμός έπρεπε να ακυρωθεί κατ' άρθρο 872 Α.Κ. άλλως κατά τα άρθρα 140 141 ΑΚ και κατά παραδοχή της αγωγής του επιδίκασε στον αναιρεσίβλητο το ποσό των δραχμών 12.710.993 που edικαιούτο ως αποζημίωση για πλήρη και διαρκή ανικανότητα προς εργασία.

Έτσι κρίνοντας το Εφετείο δεν παραβίασε τις ουσιαστικές διατάξεις των άρθρων 872 και 140-141 ΑΚ και είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι οι αντίθετοι πρώτος και δεύτερος λόγοι της αναιρέσεως του κυρίου δικογράφου από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δικ. Εξ άλλου οι ίδιοι λόγοι αναιρέσεως κατά το μέρος που προβάλλουν την αιτίαση ότι κακώς δέχτηκε η προσβαλλομένη ότι αντικείμενο του συμβιβασμού ήταν και η κατάσταση της υγείας του αναιρεσιβλήτου και ο χρόνος κατά τον οποίο επήλθε η ανικανότητά του στοιχεία ως προς τα οποία υπήρχε έρις και αβεβαιότητα είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι διότι με την επίκληση του αριθμού 1 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δικ. πλήσσουν την ανέλεγκτη αναιρετικά εκτίμηση των αποδείξεων από το δικαστήριο της ουσίας (άρθρ. 561 παρ. 1 Κ.Πολ.Δικ.).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Ο συμβιβασμός σε αξιώσεις από ναυτεργατικό ατύχημα είναι επιτρεπτός εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 14 του κν 551/1915. στην παρ. 1 αναφέρεται ότι κάθε συμφωνία, η οποία αντίκειται στις διατάξεις του νόμου αυτού είναι άκυρη εφόσον μειώνει τις υποχρεώσεις του εργοδότη. Σύμφωνα με την παρ. 2 του ως άνω άρθρου ο συμβιβασμός είναι επιτρεπτός: α) εφόσον διενεργείται «δια του ειρηνοδίκου» και β) στις περιπτώσεις 1 και 5 του άρθρου 3 του κν 551/1915, περίπτωση πλήρους διαρκούς ανικανότητας και θανάτου – κατά τα ειδικότερα στη διάταξη οριζόμενα- το ποσό του συμβιβασμού δύναται να είναι μικρότερο μόνο μέχρι 15% του δικαιούμενου.

Σχετικά με τις προϋποθέσεις και διατυπώσεις του κατ' άρθρ. 14 παρ. 2 κν 551/1915 συμβιβασμού βλ. και Ενημερωτικό Σημείωμα Γ. Λατσούδη ΕΝΔ 10.437, ΕΠ 1024/1985 ΕΝΔ 14.131 σημείωση Ιακώβου Ν. Σέργη σ. 136, ΕΠ 623/1986 ΕΝΔ 14.348, ΕΠ 1948/1981 ΕΝΔ 10.247, ΕΠ 1025/1981 ΕΝΔ 10.250, ΕΠ 288/1980 ΕΝΔ 8.241 σημείωση Ιακώβου Ν. Σέργη σ. 244, ΜΠΠ 1220/1977 ΕΝΔ 6.579

Σύμφωνα με την παραπάνω δημοσιευμένη απόφαση, ο λόγος διάρρηξης ή ακύρωσης του συμβιβασμού κατ' άρθρ. 872 ΑΚ, προϋποθέτει αφενός πλάνη ως προς τα στοιχεία τα κείμενα εκτός συμβιβασμού που συνιστούν το δικαιοπρακτικό θεμέλιο αυτού και αφετέρου κοινή πλάνη σε όλους τους συμβαλλόμενους σχετικά με την συνδρομή των γεγονότων που αποτέλεσαν τη βάση του συμβιβασμού. Επιπλέον ο συμβιβασμός ως σύμβαση μπορεί να προσβληθεί ως ακυρώσιμος λόγω πλάνης κατ' άρθρ. 140-141 ΑΚ εφόσον αυτή είναι ουσιώδης και δεν αναφέρεται στη διαφορά για την άρση της οποίας έγινε ο συμβιβασμός δηλ. στα αβέβια και αμφισβητούμενα γεγονότα που σύμφωνα με τη σύμβαση του συμβιβασμού αποτέλεσαν τη βάση του. Τέλος ο συμβιβασμός ως αμφοτεροβαρής σύμβαση δύναται να προσβληθεί λόγω της αντίθεσής του στα χρηστά ήθη ως καταπλεονεκτικός ή λόγω εκμετάλλευσης της απειρίας ή ανάγκης του ναυτικού κατ' άρθρ. 179 ΑΚ. Σχετικές και οι: ΑΠ 1025/1992 ΕΝΔ 21.387, ΕΠ 485/1988 ΕΝΔ 26.403, ΕΠ 117/1994 ΕΝΔ 23.112, ΕΠ 1179/1987 ΕΝΔ 19.84, ΕΠ 1024/1985 ΕΝΔ 14.131 σημείωση Ιακώβου Ν. Σέργη σ. 136, ΕΠ 623/1986 ΕΝΔ 14.348, ΕΠ 349/1983 ΕΝΔ 11.358 σημείωση Ιακώβου Ν. Σέργη σ. 359